

MOLDAU
TERRITORIS ON ES PARLA
El moldau és un contínuum lingüístic que pertany a la varietat dacoromanesa del romanès. Es parla per sobre del Danubi, sobretot a Romania amb 20 milions de parlants aproximadament, però també a Moldàvia, on es calcula que té al voltant de 2.600.000 parlants. Tot i que, per raons polítiques, es va intentar establir una distinció entre el moldau i el romanès, actualment la majoria dels lingüistes les consideren una mateixa llengua, i es fan servir els dos noms indistintament per designar-la. Altres països on es parlen altres varietats del romanès són Sèrbia, Grècia, Hongria o Bulgària.
DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA
La varietat dacoromanesa del romanès té poca variació dialectal, i aquestes no presenten problemes d'intel·ligibilitat. Aquesta varietat es diferencia d'altres dialectes del romanès que es parlen per sota del Danubi, com ara, l'aromanès, el meglenoromanès i l'istorromanès, que compten amb menys parlants. No hi ha consens entre els experts sobre si aquestes varietats són dialectes de la mateixa llengua o si constitueixen llengües independents de la mateixa família.
NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN
Tenint en compte totes les varietats, es calcula que 23 milions de persones tenen el moldau o romanès com a llengua inicial, i uns 4 milions com a segona llengua.
ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO
La varietat dacoromanesa és llengua oficial a Romania, a Moldàvia i a Vivodina, una regió de Sèrbia. A més, amb la introducció de Romania a la Unió Europea, actualment n'és també llengua oficial. A Ucraïna el romanès es reconeix com a llengua nacional en algunes regions on els romanesos són minoria nacional. Altres països on es parlen altres varietats del romanès no l'esmenten a les respectives constitucions. Així doncs, la resta de varietats no disposa de cap grau d'oficialitat i es troba en un procés de substitució progressiva.
FILIACIÓ
El moldau pertany al grup de llengües romàniques de la branca itàlica de la família indo-europea.
ESTATUS oralitat / escriptura
El moldau té una tradició escrita en dos alfabet diferents. Per una banda, a Romania sempre s'ha fet servir l'alfabet llatí com a sistema d'escriptura. A Moldàvia, en canvi, el moldau s'escriu en alfabet ciríl·lic a causa de la política lingüística soviètica. Amb la independència, però, l'any 1989 Moldàvia també va adoptar l'alfabet llatí com a sistema d'escriptura. L'alfabet romanès compta amb elements diacrítics no presents al català, que reflecteixen la pronúncia diferent de la llengua. Per exemple: <ă, î, ș, ț>.
TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica

1. A diferència del català, l'accent del moldau és lliure. Això fa que puguin tenir dubtes a l'hora d'establir la posició correcta dels accents en català. Per exemple, poden pronunciar la paraula 'document' amb accent final en català, com 'dócument'.
2. Al moldau li manquen alguns sons que té el català, com ara la <ny> o la <ll>. És per això que poden tenir dificultats en la pronúncia de paraules com 'senyor' o 'filla'.
3. El moldau no compta amb vocals obertes, i per tant, els parlants tendeixen a tancar totes les vocals obertes del català. Per exemple pronunciaran 'gènere' com a 'gènere'.

Morfosintaxi

1. A diferència del català, al moldau trobem tres gèneres gramaticals: el masculí, el femení i el neutre. Això fa que puguin tenir dubtes a l'hora d'escollir el gènere adient a les paraules en català. Per exemple: 'el *cadira*' per 'la *cadira*' (en romanès, la paraula 'cadira' és neutra).
2. Tot i ser una llengua romànica, en moldau l'article definit no precedeix al nom, sinó que s'adhereix al nom com un sufix. Per això poden tendir a pronunciar l'article en català darrere del nom. Per exemple: 'mòbil-el' en comptes de 'el mòbil'.
3. El sistema dels temps verbals és diferent al del català, i, per tant, els parlants de moldau poden tenir dificultats amb els temps verbals en català, sobretot amb els temps de passat. Així doncs, poden dir '*ahir menjàvem sopa*' en lloc de 'ahir vam menjar sopa'.

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

hola	bună
adéu	cciao
bon dia	bună dimineața
bona tarda	bună seara
bona nit	noapte bună
com estàs?	cum te simiți?
molt bé	mă simit bine.
sí	da
no	nu
gràcies	mulțumesc

LÈXIC

Parts del cos

El moldau fa servir la mateixa paraula per designar cama i peu: 'picior'.

mà	mână
braç	braț (neutre)
cap	cap
esquena	spate
boca	gură
ulls	ochi

Termes de parentiu

El romanès fa servir paraules d'arrels diferents per designar germà i germana.

mare	mama
pare	tata
tia	mătușo
oncle	unchiule
germana	soră
germà	frate
avia	bunico
avi	bunicule
fill	fiu
filla	fiică

Sistema numeral

El sistema numeral del moldau és de base 10, com el del català.

1	unu , f. una , adjectiu un/o	8	opt
2	doi , f. i n. două	9	nouă
3	trei	10	zece , pl. zeci
4	patru	11	unsprezece
5	cinci	20	douăzeci
6	șase	100	sută , pl. sute
7	șapte		

D'altra banda els números ordinals es formen sempre amb el mateix sufix; per tant, poden tenir problemes amb els ordinals irregulars del català, com ara, 'segon' o 'quart'.

Expressió del temps

Els dies de la setmana i els noms dels mesos són força semblants als noms en català, atès que vénen del llatí. Per exemple, 'dilluns' es diu *luni* i 'maig' s'anomena *mai*.

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

És al segle XVI quan apareix per primer cop el moldau escrit, sobretot en textos religiosos. Actualment, la llengua compta amb recursos mediàtics i culturals tant a Romania com a Moldàvia. De fet, a Romania, l'Institut de la Llengua Romanesa dóna suport a la llengua i promou el seu aprenentatge. Tanmateix, a les regions ucraïneses on el moldau és llengua oficial juntament amb l'ucraïnès, s'ensenya el romanès a les escoles com a llengua principal. En aquestes regions també trobem mitjans de comunicació en moldau, així com estudis de filologia romanesa a la Universitat.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

- Universitat Autònoma de Barcelona: Lectorat de llengua, literatura, cultura i civilització romaneses que ocupa Ioana Alexandrescu i que va impulsar l'Institut de Llengua Romanesa .
- Associació Romanesa de Catalunya: <http://www.asocrom.org/>
- Parròquia Ortodoxa Romanesa Sant Jordi de Barcelona: <http://www.bisericabarcelona.es/CAT/index.html>

EFEMÈRIDES DESTACADES DEL CALENDARI FESTIU (associat a llengua/cultura)

Bibliografia:

<http://www.omniglot.com/>

<https://www.ethnologue.com/>

Lamuela, X. I V. Ani (2005): *El romanès. Estudi comparatiu entre els gramàtiques del català i del romanès.* Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social. Barcelona

